

Oponentský posudek habilitační práce

Obor: 1.1.10 Oborová didaktika

Uchazeč: Ing. Daniel Kučerka, Ph.D., ING-PAED IGIP

Název práce: Integrované didaktické pracoviště

Oponent: Prof. RNDr. Danuše Nezvalová, CSc.

Pracoviště: Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

1. Výsledky práce

V habilitační práci je věnována pozornost integrovaným didaktickým pracovištím. Autor se zabývá možnostmi jejich vybavení materiálními didaktickými prostředky. V první části práce, nazvané Úvod, velmi stručně a nepřesně uvádí hlavní cíl práce: poukázat na tvorbu, potřebnost a začlenění integrovaných didaktických pracovišť v rámci materiálních vyučovacích prostředků a jejich využívání. V části Současný stav řešené problematiky popisuje takřka všechny typy materiálních vyučovacích prostředků, včetně prostředků nemateriálních. K nemateriálním vyučovacím prostředkům řadí organizační formy a metody. Obvykle se v literatuře označují jako didaktické kategorie. V části nazvané Nemateriální vyučovací prostředky tyto dva pojmy definuje na základě české nebo slovenské literatury a pedagogického slovníku. Zabývá se také klasifikací organizačních forem a projektovou výukou. Ovšem neuvádí, jaký mají vztah tyto pojmy k základnímu tématu práce, tudíž k integrovaným didaktickým pracovištím. V části Materiální vyučovací prostředky autor s využitím literatury uvádí definice tohoto pojmu, používané jednotlivými autory v literatuře (Driensky, Hrmo, Rambousek, Maňák, Petlák, Švec). Vychází tedy opět z české a slovenské literatury. Ovšem za současný stav řešené problematiky považují přehled, co doposud ve zkoumané oblasti (integrované didaktické pracoviště) bylo učiněno. To ovšem řešeno vůbec nebylo. Bylo zapotřebí využít i zahraničních prací a internetových zdrojů. Z předkládané práce tedy není zřejmé, jak doposud tato problematika byla řešena.

Část 1.2 je nazvaná Technická zařízení, která jsou popsána jako základní zařízení, technické pomůcky a stroje a přístroje. Jednotlivá technická zařízení stručně popisuje. Do základních zařízení řadí autor učebny, odborné učebny, jazykové učebny, laboratoře, školské dílny, rýsovný, knihovny, tělocvičny a hřiště. Na 15 stranách textu jsou na základě literatury jednotlivá zařízení stručně popsána. Tato část nepřináší žádné nové poznatky, není provedeno shrnutí ve vztahu k hlavnímu tématu práce, tj. integrovanému didaktickému pracovišti. Stejně tak část 1.3 Učební pomůcky nepřináší žádný nový pohled, opět jsou stručně popsány jednotlivé pomůcky, také je zařazena teorie učebnic (s. 40-48). Audiovizuálním učebním pomůckám je věnováno 5 stran textu. I zde obsah nepřesahuje texty běžných studijních materiálů, určených budoucím učitelům, či učitelům v praxi. V kapitole 1.4 a 1.5 autor popisuje integrovaná didaktická pracoviště, která člení na jazykové laboratoře, videocentrum, počítačové a multimediální učebny, učebny spojené se studovnou, odborné učebny na programování CNC strojů. Tato část vychází opět z domácí literatury, převážně prací Driensky – Hrmo. Má charakter studijního textu pro frekventanty inženýrského studia. Integrovanému didaktickému pracovišti je věnována jedna strana textu (s.61-62).

Tuto část (lze označit jako teoretickou) nepovažují za zdařilou, má charakter studijního textu pro studenty učitelství odborných předmětů a nepřináší žádné nové poznatky, přístupy a přehled, co v oblasti integrovaného didaktického pracoviště nového bylo učiněno. Odborné učebny (fyziky, chemie, jazykové učebny...) jsou dlouhodobě na školách budovány a využívány, stejně tak multimediálními učebnami dnes disponuje velká část základních i středních škol. Autor neuvádí aktuální stav poznání ve zkoumané oblasti.

Druhá část práce nazvaná Cíle práce, metodika práce a metodika zkoumání, zahrnuje cíle. Za hlavní cíl autor uvádí „poukázat na tvorbu, potřebnost a začlenění integrovaných didaktických pracovišť v rámci materiálních vyučovacích prostředků a jejich využívání“. Cíl považují za nepřesně a velice široce stanovený. Ve svém výzkumu se nezabývá pouze integrovanými didaktickými učebnami, ale využitím všech materiálních vyučovacích

prostředků na školách základních, středních a vysokých. Doporučuji se zaměřit pouze na školy odborné. Navíc v části Charakteristika objektu zkoumání je uvedeno 10 odborných škol a 2 gymnázia.

Do výzkumné části je zařazen i návrh integrovaných didaktických pracovišť. I v této části převažuje popis již známého (popis školních dílen, dílny CNC strojů, laboratoří-fyziky, chemie, jazykové, elektrotechnické, energetické, školní dílny ZŠ, speciální učebny odborných předmětů). V části 3.4 je řešena ergonomie didaktických pracovišť, dále pak hygiena, bezpečnost a provozní řád těchto pracovišť. Tato část nemá výzkumný charakter.

Část 4 je nazvaná průzkum a vyhodnocení vyučovacích prostředků a didaktických pracovišť. Tuto část nelze považovat za pedagogický výzkum. V podstatě jde o dotazníkové šetření. Toto šetření se zabývá využíváním vyučovacích prostředků na základních, středních a vysokých školách. Jsou stanoveny 4 hypotézy:

1. Učební pomůcky ve vyučování na 1. stupni ZŠ jsou využívány.
2. Didaktická technika na hodinách odborných předmětů je využívána.
3. Didaktická technika na středních školách je využívána.
4. Vyučovací prostředky na vybraných vysokých školách ve Slovenské republice, České republice a v Polsku jsou využívány.

Hypotézy jsou nesprávně a nepřesně formulované. Vzhledem k tomu je na všechny hypotézy na základě tohoto průzkumu vždy kladná odpověď a autor považuje hypotézy za potvrzené. Na tyto hypotézy bylo možné najít odpověď i bez provedení zkoumání. O smysluplnosti položených otázek lze pochybovat. Položky v jednotlivých dotaznících jsou nejednoznačně formulovány, nelze tedy určit, zda respondenti (žáci) otázky správně pochopili. Výsledky jednotlivých položek jsou zpracovány v procentech, tabulkách a sloupcových grafech. Dotazníky obsahují nízký počet položek - 4 pro ZŠ, pro odborné školy a gymnázia 6 položek, pro vysoké školy 6 položek. Položky se týkají využívání didaktické techniky v hodinách a dotazu, zda hodina s využitím didaktické techniky je pro žáka zajímavější a zda si žák zapamatuje více vědomostí. Tato část dotazníkového šetření se nevztahuje k tématu práce, tedy k integrovaným didaktickým pracovištím. Považuji to za účelový výzkum, jinými slovy výzkum pro výzkum a zbytečný výzkum.

K tématu práce se vztahuje dotazník, uvedený v příloze 5, který obsahuje 12 položek. Toto dotazníkové šetření bylo předloženo žákům odborných škol, celkový počet respondentů byl 258. K tomuto šetření byla položena druhá hypotéza práce H2: Zjištění existence integrovaných didaktických pracovišť, jejich aktuální využívání a pocitu respondentů při jejich využívání. Ze zpracování dotazníků vyplynulo, že 97,3% dotázaných jednoznačně deklarovalo, že na jejich školách jsou integrovaná didaktická pracoviště. To autor považuje za důkaz, že žáci rozumí pojmu integrované didaktické pracoviště (v dotazníku nebylo objasněno). Na otázku, zda tato pracoviště jsou využívána v některých odborných předmětech, odpovědělo záporně pouze 9,7% žáků. Odpovědi žáků jsou vyhodnoceny v procentech, grafech a tabulkách. Výsledky prokázaly dle autora platnost hypotézy H2. Dále prokázaly, že integrovaná didaktická pracoviště jsou na školách vybudována a žáci vyjádřili spokojenost s prací na těchto pracovištích. Tuto část průzkumu lze považovat za odpovídající tématu práce. Je pečlivě a přehledně zpracována.

Poznatky, které byly získány realizováním dotazníkového šetření mohou být využity v didaktice odborných technických předmětů, v předmětových komisích na odborných školách.

2. Struktura práce

Práce je členěna do Úvodu, 4 kapitol, Závěru a 51 subkapitol. Obsahuje 142 stran textu, seznam použité literatury - 80 položek, převážně odkazy na české a slovenské autory. Je zařazeno 5 příloh- dotazníky pro žáky. V šesté příloze jsou zahrnuty analýzy výsledku položky 12 dotazníku pro žáky středních odborných škol, uvedeného v příloze 5, a vztahujících k hypotéze H2.

3. Závěr

Doporučuji, aby Ing. Danielu Kučerovi, Ph.D., ING-PAED-IGIP bylo umožněno přistoupit k obhajobě předložené práce a po úspěšné obhajobě udělit vědecko-pedagogický titul docenta v oboru 1.1.10 Oborová didaktika.

Zpracovala: Prof. RNDr. Danuše Nezvalová, CSc.

Olomouc, 12. ledna 2016